

RIAS Kammerchor

A Ceremony of Carols

Uitvoerenden

Rias Kammerchor

Justin Doyle

Anna Viechtl

m.m.v. Nationaal Jeugdkoor

dirigent

harp

(instudering Irene Verburg)

Programma

Francis Poulenc (1899-1963)

Hodie Christus natus est

uit Quatre motets pour le temps de Noël (1951/52)

6 As Dew in Aprille

7 This Little Babe

8 Interlude

9 In Freezing Winter Night

10 Spring Carol

11 Deo gracias – Adam lay i-bounden

12 Recession (Hodie Christus natus est)

Anoniem

Gaudete! (16e eeuw)

Anoniem

Coventry Carol (ca. 1580)

PAUZE

Anoniem

There is no Rose (15e eeuw)

Herbert Howells (1892-1983)

Here is the little Door

Benjamin Britten (1913-1976)

A Ceremony of Carols opus 28 (1942)

1 Procession (Hodie Christus natus est)

2 Wolcum Yole!

3 There is no rose

4 That yongë child

5 Balulalow

Francis Poulenc

O magnum mysterium

uit Quatre motets pour le temps de Noël

Benjamin Britten

A Boy was Born opus 3 (1932/33)

Programmatoelichting

Op zijn schoorsteenmantel stond een afbeelding van een Romeinse kerk, badend in het zonlicht. En met grote liefde had hij honderden religieuze afbeeldingen en beelden bekeken: Francis Poulenc was de aangewezen persoon om *Quatre motets pour le temps de Noël*, Vier motetten voor de Kersttijd (1952), te componeren. Hij zette zich ook met een *Stabat mater*, een *Gloria*, en – pendant van de kerstmotetten – *Quatre motets pour un temps de Pénitence* als religieus componist op de kaart. Half monnik, half kwajongen, noemde de vaak speelse Poulenc zich; dit keer sprak overduidelijk de monnik. *Hodie Christus natus* is het vierde motet; 'Vandaag is Christus geboren', een uitroep van vreugde, uitmondend in de woorden 'Gloria in excelsis Deo – Alleluia.'

De volgende drie liederen gaan een eind terug in de tijd. *Gaudete* (Verheugt u!) is een kerstlied, dat vermoedelijk in de 16e eeuw werd gecomponeerd en voorkomt in de *Piae cantiones*, een collectie Fins-Zweedse kerkgezangen uitgegeven in 1582. Met de Britse folkrockgroep Steeleye Span bestormde *Gaudete!* in 1973 de hitlijsten. Van Coventry Carol bezitten we alleen een facsimile van het manuscript uit 1591, zoals dat begin 19e eeuw werd uitgegeven in Thomas Sharp's *Dissertation on the Pageants at Coventry*. De tekst van Robert Croo dateert van 1534, de melodie uit de jaren 1580. Deze 'carol' (kerstlied) maakt deel uit van de 'pageant' (praalvertoning) van schapenscheerders en kleermakers en beschrijft de scène waar de soldaten van koning Herodes arriveren om de kinderen te doden. *There is no Rose* stamt uit begin 15e eeuw en is zo het oudste wat vandaag klinkt; bron is de heruitgave uit 1891 van een manuscript dat zich bevindt in Trinity College, Cambridge.

'Heel zoet & tjokvol charme,' vond zijn partner Peter Pears wat Benjamin Britten op een dag in 1942 op muziek zette, '7 Christmas carols for women's voices & Harp.' De omstandigheden waren verre van zoet, hoewel niet uitzichtloos. Drie jaar had Britten, twintiger nog, in Amerika doorgebracht. Moest hij hier proberen te aarden, of wilde hij toch terug naar Engeland? Hij, verlangend naar zijn vaderland, besloot tot het laatste en waagde de overtocht. Dat viel nog niet mee; WO II woedde, aan boord van de *Axel Johnson* was je niet veilig voor vijandige Duitse U-boten. Zijn redding tijdens de zeereis was het componeren, dat eindelijk, na een lange impasse, weer lukte. En het was dan ook een geschenk dat hij toen het schip tussentijds aanmeerde in Halifax, Nova Scotia in een boekwinkeltje ter plekke een verzameling gedichten vond, *The English Galaxy of Shorter Poemes*, in Middel- en vroegmodern Engels. Die moesten op muziek gezet, zag hij in.

A Ceremony of Carols, waar de '7 Christmas Carols' in uitmondde, werd een lieflijke, onschuldige, soms ook kinderlijk eenvoudige partituur. Oorspronkelijk voor 3-stemmig jongenskoor, maakte Britten een jaar later een zetting voor 'gewoon' 4-stemmig koor. 1 *A Ceremony* wordt in- en uitgeleid door een Gregoriaanse antifoon *Hodie Christus natus est* (vgl. Poulenc). Procession heeft geen maattekens, het tempo is flexibel; de laatste maten kunnen worden herhaald, zodat het hele ensemble tijd heeft om te gaan zitten. 2 *Wolcum Yole!*: opmaat tot de reeks feestdagen. 3 *There is no Rose*: Britten gebruikt dezelfde woorden als het eerder gezongen kerstlied. Het is een zg. macaronische tekst, een combinatie van de volkstaal en Latijn, die de schoonheid van Jezus' Geboorte bezingt. 4 *That yongë child*: sopraansolo met harpbegeleiding. 5 *Balulalow*: Maria zingt voor het pasgeboren Kind, op tekst van de broers Wedderburn uit 1548. 6 *As Dew in Aprille*: tekst geschreven door Sloane, begin 15e eeuw en vandaag een van de oudste teksten: de focus is op de Maagd Maria; abrupt gaat het koor op het eind van pianissississimo (zeer, zeer, zeer zacht) naar forte (luid.) 7 *This Little Babe*: duidelijk donkerder van toon dan welk deel van *A Ceremony* ook; beschrijft de strijd tussen het Kind en Satan, ofwel tussen goed en kwaad. Tekst: Robert Southwell *Newe Heaven, Newe Warre* uit 1595.

8 *Interlude*: harpsolo; Britten had twee harpmanualen aan boord omdat hij plannen had voor een harpconcert. 9 *In Freezing Winter Night*: tekst eveneens van Southwell. Koor en harp bewegen zich in ongelijke pas, tot ze elkaar tenslotte vinden: symbool voor de onenigheid op aarde vóór Jezus' geboorte en de hoop op toekomstige harmonie die Hij brengt. 10 *Spring Carol*: we verlaten het barre wintertij even en kijken vooruit naar de lente, eindigend met een dankzegging op God. 11 *Deo gracias – Adam lay i-bounden*: weer een macaronische tekst, uit de 15e eeuw, die een dramatische gebeurtenis in het Bijbelboek Genesis beschrijft: de zondeval. Maar dit betekent niet louter kommer en kwel: zonder was er geen Kerstverhaal geweest, geen liefde, geen leven, geen kunst. 12 *Recession*: onder een steeds zachter wordende melodie (tekst en melodie idem als Procession) verlaat het ensemble het podium.

Programmatoelichting

Herbert Howells schreef *Here is the little Door* in 1920. Het gedicht is van Frances Chesterton, echtgenote van de bekende geloofsverdediger en journalist G.K. Chesterton. De Chestertons hadden geen kinderen; ter compensatie van dit verdriet, schreef Frances verzen over de Geboorte, zoals dit vanuit het perspectief van een der drie koningen. Poulenc's *O magnum mysterium* is het eerste van zijn *Quatre motets*; hij droeg het op aan de Nederlandse dirigent Felix de Nobel. Het bezingt even streng als extatisch het wonder van de Geboorte in de nederige entourage van een stal met os en ezel. *A Boy was Born* is een opus 3; inderdaad, vroegrijp werk van de pas 19-jarige Benjamin Britten, die nog studeerde aan het Royal College of Music. De 16e-eeuwse teksten houden verband met het Kerstverhaal, van de Verkondiging tot Driekoningen. Britten doet dat in de vorm van zes variaties, die steeds winnen aan complexiteit en diepgang.

Geschreven door: *Stephen Westra*

RIAS Kammerchor

Het **RIAS Kammerchor** werd in 1948 opgericht door de radiozender 'Rundfunk im amerikanischen Sektor' en groeide uit tot 'one of the ten best choirs in the world', aldus het Britse Gramophone. Het koor onderscheidt zich in het bijzonder door zijn precieze klankbeeld. Het zingt oude muziek maar ook de allernieuwste werken. Het komt vandaag met 40 man in grote bezetting. Het ensemble viel al regelmatig in de prijzen: Preis der Deutschen Schallplattenkritik, ECHO Klassik, Gramophone Award, Choc de l'année, Prix Caecilia. Het werkte met de Akademie für alte Musik Berlin, het Chamber Orchestra of Europe en het Freiburger Barockorchester. – Sinds 2017 is de Brit **Justin Doyle** chef-dirigent en artistiek leider van het RIAS. Inmiddels engageerden ook tal van andere formaties hem voor gastdirecties; zo werd hij uitgenodigd door het Hallé Orchestra in Londen, Royal Northern Sinfonia in Gateshead, het Fins Barokorkest en het Johannesburg Philharmonisch Orkest. Met hem maakte het RIAS recent opnamen van Brahms' Liebesliederwalzer, Händels Coronation Anthems en de Messiah. Met dat laatste werk stonden RIAS en Doyle al in 2023 in Eindhoven.

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

Do 15 jan '26 **Raoul Steffani & Severin von Eckardstein** Schumanns Dichterliebe en Waldszenen

Zo 1 feb '26 **Le Concert Spirituel** Vivaldi's Gloria & Magnificat

Wo 11 mrt '26 **Estonian Philharmonic Chamber Choir** Pärt 90

Zullen we Vrienden worden?

M-Friends draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

